

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2015 m. spalio 6 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Lygiavertiškumo ir veiksmingumo principai — „Res judicata“ galia — Nepagrįstai sumokėtų sumų susigrąžinimas — Valstybės narės pažeidžiant Sąjungos teisę surinktų mokesčių grąžinimas — Įsiteisėjęs teismo sprendimas, pagal kurį reikalaujama sumokėti su Sąjungos teise nesuderinamą mokestį — Prašymas atnaujinti procesą dėl tokio teismo sprendimo — Valstybės narės teisės aktas, pagal kurį atnaujinti procesą, atsižvelgiant į prejudicinius sprendimus, priimtus Teisingumo Teismo įsiteisėjus nacionalinio teismo sprendimui, galima tik dėl įsiteisėjusių teismo sprendimų administracinėse bylose“

Byloje C-69/14

dėl *Tribunalul Sibiu* (Sibiu apygardos teismas, Rumunija) 2014 m. sausio 16 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2014 m. vasario 10 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Dragoș Constantin Târșia

prieš

Statul român,

Serviciul public comunitar regim permise de conducere și înmatriculare a autovehiculelor

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kurį sudaro pirmininkas V. Skouris, pirmininko pavaduotojas K. Lenaerts, kolegijų pirmininkai M. Ilešič (pranešėjas), L. Bay Larsen, T. von Danwitz, A. Ó Caoimh ir J.-C. Bonichot, teisėjai A. Arabadžiev, C. Toader, M. Berger, A. Prechal, E. Jarašiūnas ir C.G. Fernlund,

generalinis advokatas N. Jääskinen,

posėdžio sekretorė L. Carrasco Marco, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2015 m. sausio 27 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- D. C. Târșia,
- Rumunijos vyriausybės, atstovaujamos R. Radu, V. Angelescu ir D. Bulancea,
- Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos B. Majczyna, B. Czech ir K. Pawłowska,

* Proceso kalba: rumunų.

— Europos Komisijos, atstovaujamos R. Lyal ir G.-D. Bălan,

susipažinęs su 2015 m. balandžio 23 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl SESV 110 straipsnio, ESS 6 straipsnio, Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 17, 20, 21, 47 straipsnių ir bendrųjų Sąjungos teisės principų išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant D. C. Târşia ginčą su *Statul român* (Rumunijos valstybė), atstovaujama *Ministerul Finanţelor şi Economiei* (Finansų ir ūkio ministerija), ir su *Serviciul public comunitar regim permise de conducere şi înmatriculare a autovehiculelor* (Vietos valstybinė įstaiga, atsakinga už vairuotojų pažymėjimų ir registracijos pažymėjimų išdavimą) dėl prašymo atnaujinti procesą dėl įsiteisėjusio nacionalinio teismo sprendimo, kuriuo D. C. Târşia įpareigojamas sumokėti mokesť, vėliau pripažintą nesuderinamu su Sąjungos teise.

Rumunijos teisė

- 3 Pateikiant prašymą atnaujinti procesą galiojančios redakcijos 2004 m. gruodžio 2 d. Administracinės teisenos įstatymo Nr. 554/2004 (*Legea contenciosului administrativ Nr. 554/2004, Monitorul Oficial al României*, 2004 m. gruodžio 7 d., I dalis, Nr. 1154; toliau – Administracinės teisenos įstatymas) 21 straipsnyje buvo įtvirtinta:

„(1) Civilinio proceso kodekse numatytų teisių gynimo priemonių galima imtis dėl administracinės bylas nagrinėjančių teismų priimtų įsiteisėjusių galutinių ir neskundžiamų sprendimų.

(2) Be Civilinio proceso kodekse nurodytų proceso atnaujinimo pagrindų, procesas gali būti atnaujintas dėl įsiteisėjusio galutinio ir neskundžiamo sprendimo, jeigu juo pažeidžiamas [Sąjungos] teisės viršenybės principas, įtvirtintas Rumunijos Konstitucijos su vėlesniais pakeitimais 148 straipsnio 2 dalyje, siejamoje su 20 straipsnio 2 dalimi. Prašymas atnaujinti procesą pateikiamas per 15 dienų nuo pranešimo, kuris, nukrypstant nuo 17 straipsnio 3 dalyje nustatytos taisyklės, laikomas įteiktu, kai suinteresuotoji šalis per 15 dienų nuo sprendimo paskelbimo pateikia tinkamai motyvuotą prašymą. Prašymas atnaujinti procesą turi būti išnagrinėtas skubos ir pirmenybės tvarka daugiausia per 60 dienų nuo jo įregistravimo.“

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

- 4 Rumunijos pilietis D. C. Târşia 2007 m. gegužės 3 d. Prancūzijoje nusipirko naudotą automobilį. Norėdamas įregistruoti šią transporto priemonę Rumunijoje 2007 m. birželio 5 d. jis turėjo sumokėti 6 899,51 RON (apytiksliai 1 560 EUR) specialų variklinėms transporto priemonėms taikomą mokesť, nustatytą registruojant šią transporto priemonę galiojusios redakcijos Mokesčių kodekso 214¹ ir 214² straipsniuose.
- 5 Manydamas, kad šis mokestis nesuderinamas su SESV 110 straipsniu, D. C. Târşia *Judecătoria Sibiu* (Sibiu apylinkės teismas) iškėlė civilinę bylą, prašydamas grąžinti jam nurodytą mokesť. 2007 m. gruodžio 13 d. minėtas teismas, nubausdamas Rumunijos valstybę, šį prašymą patenkino; jis rėmėsi tuo, kad šis mokestis prieštarauja SESV 110 straipsniui.

- 6 Rumunijos valstybė, atstovaujama Finansų ir ūkio ministerijos, dėl šio sprendimo pateikė kasacinį skundą. *Tribunalul Sibiu* civilinių bylų kolegija sprendimu Nr. 401/2008 apribojo grąžintiną D. C. Târşia sumokėto specialaus variklinėms transporto priemonėms taikomo mokesčio sumą ir nurodė grąžinti tik šio mokesčio ir aplinkos taršos mokesčio, kuris turėjo būti sumokėtas vėliau pagal 2008 m. balandžio 21 d. Nepaprastąjį vyriausybės potvarkį Nr. 50/2008, kuriuo nustatomas aplinkos taršos mokestis už variklinių transporto priemonių naudojimą (*Ordonanță de urgență a Guvernului nr. 50/2008 pentru instituirea taxei pe poluare pentru autovehicule; Monitorul Oficial al României*, 2008 m. balandžio 25 d., I dalis, Nr. 327), skirtumą.
- 7 2011 m. rugsėjo 29 d. D. C. Târşia *Tribunalul Sibiu* pateikė prašymą atnaujinti procesą. Remdamasis Administracinės teisenos įstatymo 21 straipsnio 2 dalimi jis prašė, pirma, panaikinti šio teismo sprendimą Nr. 401/2008 ir, antra, priimti naują sprendimą, atsižvelgiant į tai, kad Sprendime *Tatu* (C-402/09, EU:C:2011:219) Teisingumo Teismas nusprendė, kad pagal SESV 110 straipsnį draudžiamas Nepaprastajame vyriausybės potvarkyje Nr. 50/2008 nustatytas aplinkos taršos mokestis. Todėl D. C. Târşia mano, kad Rumunijos valstybės kasacinis skundas buvo patenkintas pažeidžiant Sąjungos teisės viršenybės principą ir kad jam turi būti grąžinta visa sumokėto specialaus variklinėms transporto priemonėms taikomo mokesčio suma.
- 8 Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad civilinio proceso teisės normose nenumatyta galimybės pateikti prašymą atnaujinti procesą dėl įsiteisėjusio teismo sprendimo, grindžiamą Sąjungos teisės pažeidimu, nors toks prašymas gali būti pateiktas pagal administracinio proceso teisės normas.
- 9 Šiomis aplinkybėmis *Tribunalul Sibiu* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 17, 20, 21 ir 47 straipsnius, ESS 6 straipsnį, SESV 110 straipsnį, [Sąjungos] teisėje ir [Teisingumo Teismo] praktikoje įtvirtintą teisinio saugumo principą reikia aiškinti taip, kad pagal juos draudžiamos tokios nuostatos, kaip [Administracinės teisenos įstatymo] 21 straipsnio 2 dalis, pagal kurią, kai pažeidžiamas [Sąjungos] teisės viršenybės principas, leidžiama atnaujinti procesą dėl administracinėse bylose priimtų nacionalinių teismų sprendimų, tačiau neleidžiama atnaujinti proceso dėl nacionalinių teismų sprendimų, priimtų ne administracinėse, o kitose bylose (civilinėse arba baudžiamosiose), kai vienu iš šių sprendimų pažeidžiamas tas pats [Sąjungos] viršenybės principas?“

Dėl prejudicinio klausimo

Dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priimtimumo

- 10 Rumunijos vyriausybė nurodo, kad šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą nepriimtinas. Šiuo klausimu ji tvirtina, pirma, kad D. C. Târşia ir Rumunijos valstybės teisiniai santykiai patenka į mokesčių teisės sritį. Todėl D. C. Târşia prašymui taikytina procesinė teisė yra procesinė mokesčių teisė, kuri patenka į administracinio proceso teisę. Tokiomis aplinkybėmis, nors prašymas atnaujinti procesą dėl sprendimo Nr. 401/2008 paskirtas nagrinėti šį sprendimą priėmusiai prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo kolegijai, nagrinėjančiai civilines bylas, ji turi taikyti administracinio proceso teisę, įskaitant Administracinės teisenos įstatymo 21 straipsnio 2 dalyje nurodytas nuostatas dėl proceso atnaujinimo pagrindų.
- 11 Antra, Rumunijos vyriausybė teigia, kad D. C. Târşia galėjo pareikšti specialųjį skundą dėl šio sprendimo panaikinimo. Ši teisių gynimo priemonė leistų perduoti nagrinėjamą bylą administracinių bylų kolegijai, kuri būtų galėjusi taikyti Administracinės teisenos įstatymo 21 straipsnio 2 dalį. Kadangi

Rumunijos teisės sistemoje numatytos veiksmingos teisių gynimo priemonės, leidžiančios užtikrinti D. C. Tāršia situacijos atitiktį Sąjungos teisei, atsakymas į klausimą nebūtų naudingas siekiant išspręsti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme nagrinėjamą ginčą.

- 12 Šiuo klausimu reikia priminti, kad pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką nacionalinio teismo pateiktiems klausimams dėl Sąjungos teisės išaiškinimo, atsižvelgiant į jo paties nurodytą teisinį pagrindą ir faktines aplinkybes, kurių tikslumo Teisingumo Teismas neprivalo tikrinti, taikoma svarbos prezumpcija (Sprendimo *Fish Legal ir Shirley*, C-279/12, EU:C:2013:853, 30 punktą ir Sprendimo *Verder LabTec*, C-657/13, EU:C:2015:331, 29 punktą).
- 13 Vykstant SESV 267 straipsnyje numatytai teismų bendradarbiavimo procedūrai Teisingumo Teismas būtent neprivalo tikrinti nacionalinio teismo pateikto nacionalinės teisės išaiškinimo tikslumo ar abejoti juo, nes toks aiškinimas priklauso išimtinai nacionalinio teismo kompetencijai. Be to, Teisingumo Teismas, gavęs nacionalinio teismo prašymą priimti prejudicinį sprendimą, turi laikytis šio teismo pateikto nacionalinės teisės išaiškinimo (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Winner Wetten*, C-409/06, EU:C:2010:503, 35 punktą; Sprendimo *Padawan*, C-467/08, EU:C:2010:620, 22 punktą ir Sprendimo *Logstor ROR Polska*, C-212/10, EU:C:2011:404, 30 punktą).
- 14 Dar daugiau – Teisingumo Teismas gali atsisakyti priimti sprendimą dėl nacionalinio teismo pateikto prašymo, tik jeigu akivaizdu, kad prašomas Sąjungos teisės išaiškinimas visiškai nesusijęs su pagrindinės bylos aplinkybėmis ar dalyku, jeigu problema hipotetinė arba jeigu Teisingumo Teismas neturi informacijos apie faktines ir teises aplinkybes, būtinos tam, kad būtų naudingai atsakyta į jam pateiktus klausimus (Sprendimo *Nicula*, C-331/13, EU:C:2014:2285, 23 punktą ir Sprendimo *Verder LabTec*, C-657/13, EU:C:2015:331, 29 punktą).
- 15 Šiuo atveju pritarimas Rumunijos vyriausybės argumentams, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas tuo atveju, kai jam pateikiamas nagrinėti prašymas atnaujinti procesą dėl civilinėje byloje priimto teismo sprendimo, privalo taikyti administracinio proceso teisės normas, reikštų nacionalinės teisės išaiškinimą, nors toks išaiškinimas priklauso išimtinai nacionalinio teismo kompetencijai.
- 16 Tačiau, nacionalinio teismo manymu, Administracinės teisenos įstatymo 21 straipsnio 2 dalis, kurioje numatyta galimybė atnaujinti procesą dėl įsiteisėjusio teismo sprendimo, priimto administracinėje byloje, netaikytina pagrindinėje byloje, nes ši byla yra civilinė.
- 17 Be to, pagal Teisingumo Teismo praktiką nustatant nacionalinio mokesčio, surinkto pažeidžiant Sąjungos teisę, gražinimo tvarką, renkant šį mokestį valstybės narės mokesčių administratoriaus ir apmokestinamųjų asmenų nustatyti teisiniai santykiai turi būti vertinami pagal nacionalinę teisę (šiuo klausimu žr. Sprendimo *IN. CO. GE.'90 ir kt.*, C-10/97–C-22/97, EU:C:1998:498, 26 punktą).
- 18 Taigi Rumunijos vyriausybės pateiktą nepriimtinumą grindžiamą pirmą prieštaravimą reikia atmesti.
- 19 Dėl nepriimtinumą grindžiamo prieštaravimo, pagrįsto aplinkybe, kad nacionalinės teisės sistemoje yra veiksmingų teisių gynimo priemonių, kurios bet kuriuo atveju suteiktų D. C. Tāršia galimybę laimėti bylą, pakanka priminti, kad tik nacionalinis teismas, kuriam nagrinėjant pagrindinę bylą kyla abejonių dėl to, ar jis gali atnaujinti procesą dėl civilinėje byloje priimto įsiteisėjusio teismo sprendimo, atsižvelgdamas į bylos aplinkybes, turi įvertinti tai, ar jo sprendimui priimti būtinas prejudicinis sprendimas, taip pat tai, kokia yra jo Teisingumo Teismui pateikiamų klausimų svarba. Todėl iš principo Teisingumo Teismas turi priimti sprendimą tuo atveju, kai pateikiami klausimai susiję su Sąjungos teisės išaiškinimu (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Transportes Urbanos y Servicios Generales*, C-118/08, EU:C:2010:39, 25 punktą ir Sprendimo *Nicula*, C-331/13, EU:C:2014:2285, 21 punktą).

- 20 Kadangi jokia Teisingumo Teismui perduotoje bylos medžiagoje esanti informacija neleidžia padaryti išvados, kad prašomas Sąjungos teisės išaiškinimas nebūtų naudingas prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, Rumunijos vyriausybės nepriimtinumą grindžiamam antram prieštaravimui negalima pritarti.
- 21 Esant tokiai situacijai, pagal šio sprendimo 14 punkte primintą teismo praktiką prašomas Sąjungos teisės išaiškinimas turi būti susijęs su pagrindinės bylos dalyku. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas Teisingumo Teismo prašo išaiškinti Sąjungos teisę atsižvelgiant į nacionalinės teisės nuostatą, pagal kurią neleidžiama atnaujinti proceso dėl civilinėse ir baudžiamosiose bylose priimtų ir įsiteisėjusių teismo sprendimų, nesuderinamų su Sąjungos teise. Kadangi iš bylos medžiagos aiškiai matyti, kad pagrindinė byla nėra baudžiamoji, reikia pripažinti, kaip nurodo Rumunijos ir Lenkijos vyriausybės, kad nėra abejonių, jog Teisingumo Teismo atsakymas dėl šio aspekto visiškai nebus susijęs su pagrindinės bylos dalyku.
- 22 Atsižvelgiant į visus pirma išdėstytus argumentus, reikia pripažinti, kad prašymas priimti prejudicinį sprendimą priimtinas, išskyrus klausimą dėl galimybės atnaujinti procesą dėl baudžiamosiose bylose priimtų ir įsiteisėjusių teismo sprendimų, kurie nesuderinami su Sąjungos teise.

Dėl esmės

- 23 Pirmiausia reikia priminti, kad iš bylos medžiagos matyti, jog civilinėje byloje priimtu teismo sprendimu D. C. Târşia buvo įpareigotas sumokėti aplinkos taršos mokestį už variklinių transporto priemonių naudojimą, kurį Teisingumo Teismas Sprendime *Tatu* (C-402/09, EU:C:2011:219), priimtame įsiteisėjus minėtam nacionalinio teismo sprendimui, iš esmės pripažino nesuderinamu su SESV 110 straipsniu.
- 24 Tačiau pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką teisė susigrąžinti pažeidžiant Sąjungos teisės normas valstybėje narėje surinktus mokesčius yra Sąjungos teisės nuostatomis, kuriomis tokie mokesčiai draudžiami ir kurių išaiškinimą pateikė Teisingumo Teismas, asmenims suteikiamų teisių pasekmė ir papildymas. Taigi valstybės narės iš principo privalo grąžinti pažeidžiant Sąjungos teisę surinktus mokesčius (Sprendimo *Littlewoods Retail ir kt.* C-591/10, EU:C:2012:478, 24 punktas; Sprendimo *Irimie*, C-565/11, EU:C:2013:250, 20 punktas ir Sprendimo *Nicula*, C-331/13, EU:C:2014:2285, 27 punktas).
- 25 Be to, jei valstybė narė surinko mokesčius pažeisdama Sąjungos teisės normas, asmenys turi teisę į tai, kad būtų grąžintas ne tik nepagrįstai surinktas mokestis, bet ir šiai valstybei sumokėtos arba jos surinktos su šiuo mokesčiu tiesiogiai susijusios sumos. Darytina išvada, kad valstybių narių pareigos grąžinti pažeidžiant Sąjungos teisę surinktas mokesčių sumas kartu su palūkanomis principas kyla iš Sąjungos teisės (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Littlewoods Retail ir kt.*, C-591/10, EU:C:2012:478, 25 ir 26 punktus ir Sprendimo *Irimie*, C-565/11, EU:C:2013:250, 21 ir 22 punktus).
- 26 Nesant Sąjungos teisės normų, reglamentuojančių nepagrįstai surinktų nacionalinių mokesčių grąžinimo klausimą, kiekviena valstybė narė, remdamasi savo proceso autonomijos principu, turi paskirti kompetentingus teismus ir nustatyti išsamias ieškinių, skirtų iš Sąjungos teisės kylančių mokesčių mokėtojų teisių apsaugai užtikrinti, pareiškimo procesines taisykles (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Rewe-Zentralfinanz ir Rewe-Zentral*, 33/76, EU:C:1976:188, 5 punktą, Sprendimo *Aprile*, C-228/96, EU:C:1998:544, 18 punktą ir Sprendimo *Test Claimants in the Franked Investment Income Group Litigation*, C-362/12, EU:C:2013:834, 31 punktą).
- 27 Tačiau ieškinių, skirtų iš Sąjungos teisės kylančių mokesčių mokėtojų teisių apsaugai užtikrinti, pareiškimo procesinės taisyklės neturi būti nepalankesnės, nei taikomos panašioms vidaus teise grindžiamiems ieškiniams (lygiavertiškumo principas), ir dėl jų naudojimas Sąjungos teisės suteikiamomis teisėmis neturi tapti praktiškai neįmanomas arba pernelyg sudėtingas (veiksmingumo

principas) (šiuo klausimu, be kita ko, žr. Sprendimo *Rewe-Zentralfinanz ir Rewe-Zentral*, 33/76, EU:C:1976:188, 5 punktą; Sprendimo *Transportes Urbanos y Servicios Generales*, C-118/08, EU:C:2010:39, 31 punktą ir Sprendimo *Test Claimants in the Franked Investment Income Group Litigation*, C-362/12, EU:C:2013:834, 32 punktą).

- 28 Kadangi nagrinėjamu atveju sugrąžinti mokesčių, pripažintą nesuderinamu su Sąjungos teise, kliudo įsiteisėjęs teismo sprendimas, kuriuo įpareigojama sumokėti šį mokesčių, reikia priminti, kad *res judicata* galios principas svarbus tiek Sąjungos, tiek nacionalinės teisės sistemose. Iš tiesų, tiek siekiant užtikrinti teisės ir teisinių santykių stabilumą, tiek gerą teisingumo vykdymą, svarbu, kad teismo sprendimai, kurie įsiteisėja išnaudojus visas galimas teisių gynimo priemones arba pasibaigus numatytiems naudojimosi jomis terminams, nebegalėtų būti ginčijami (Sprendimo *Impresa Pizzarotti*, C-213/13, EU:C:2014:2067, 58 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).
- 29 Todėl Sąjungos teisė nenustato nacionaliniam teismui pareigos netaikyti vidaus proceso taisyklių, suteikiančių teismo sprendimui *res judicata* galią, net jeigu tai leistų ištaisyti su šia teise nesuderinamą nacionalinę situaciją (Sprendimo *Impresa Pizzarotti*, C-213/13, EU:C:2014:2067, 59 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).
- 30 Tokiomis aplinkybėmis, kai taikytinos vidaus proceso taisyklės numato nacionaliniam teismui galimybę, esant tam tikroms sąlygoms, peržiūrėti *res judicata* galią įgijusį sprendimą, kad situacija atitiktų nacionalinę teisę, pagal lygiavertiškumo ir veiksmingumo principus šia galimybe, jeigu šios sąlygos tenkinamos, turi būti pasinaudota pirmiausia, kad būtų atkurta nagrinėjamos situacijos atitiktis Sąjungos teisei (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Impresa Pizzarotti*, C-213/13, EU:C:2014:2067, 62 punktą).
- 31 Atsižvelgiant į pirma išdėstytus argumentus, reikia laikyti, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Sąjungos teisė ir pirmiausia lygiavertiškumo ir veiksmingumo principai turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiama, kad nacionalinis teismas neturėtų galimybės atnaujinti proceso dėl civilinėje byloje priimto ir įsiteisėjusio teismo sprendimo, jeigu paaiškėja, jog šis sprendimas nesuderinamas su jam įsiteisėjus Teisingumo Teismo pateiktu Sąjungos teisės išaiškinimu, nors tokia galimybė egzistuoja dėl nesuderinamų su Sąjungos teise įsiteisėjusių teismo sprendimų, priimtų administracinėse bylose.

Dėl lygiavertiškumo principo

- 32 Pagal šio sprendimo 27 punkte primintą teismo praktiką lygiavertiškumo principas draudžia valstybei narei nustatyti Sąjungos teisės pažeidimais grindžiamiems prašymams grąžinti mokesčių taikomas procesines taisykles, kurios būtų nepalankesnės, nei taikomos panašioms vidaus teise grindžiamiems prašymams (taip pat žr. Sprendimo *Weber's Wine World ir kt.*, C-147/01, EU:C:2003:533, 104 punktą).
- 33 Pateikdamas klausimą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas Teisingumo Teismo prašo šio principo taikymo tikslais palyginti Sąjungos teisės pažeidimu grindžiamus administracinius skundus ir šios teisės pažeidimu grindžiamus civilinius ieškinius.
- 34 Šiuo klausimu, kaip generalinis advokatas nurodė savo išvados 49 punkte, pagal šį principą reikalaujama vienodai vertinti ieškinius, grindžiamus nacionalinės teisės pažeidimu, ir panašius ieškinius, grindžiamus Sąjungos teisės pažeidimu, bet nereikalaujama skirtingo pobūdžio byloms, pavyzdžiui, civilinėms ir administracinėms, kaip yra pagrindinės bylos atveju, taikyti tų pačių nacionalinių procesinių taisyklių. Be to, lygiavertiškumo principas nėra taikomas tokiai situacijai, kaip nagrinėjama pagrindinėje byloje, kuri susijusi su dviejų rūšių ieškiniiais, kurie abu grindžiami Sąjungos teisės pažeidimu (Sprendimo *ÖBB Personenverkehr*, C-417/13, EU:C:2015:38, 74 punktas).

35 Todėl pagal lygiavertiškumo principą nedraudžiama, kad nacionalinis teismas neturėtų galimybės atnaujinti proceso dėl civilinėje byloje priimto ir įsiteisėjusio teismo sprendimo, jeigu paaiškėja, jog šis sprendimas nesuderinamas su jam įsiteisėjus Teisingumo Teismo pateiktu Sąjungos teisės išaiškinimu, nors tokia galimybė egzistuoja dėl nesuderinamų su Sąjungos teise įsiteisėjusių teismo sprendimų, priimtų administracinėse bylose.

Dėl veiksmingumo principo

36 Dėl veiksmingumo principo reikia priminti, kad kiekvieną atvejį, kai kyla klausimas, ar dėl nacionalinės procesinės nuostatos naudojimas Sąjungos teisės privatiems asmenims suteikiamomis teisėmis praktiškai tampa neįmanomas arba pernelyg sudėtingas, reikia nagrinėti atsižvelgiant į šių nuostatų svarbą visam procesui, į šio proceso eigą ir šių nuostatų taikymo ypatumus įvairiuose nacionaliniuose teismuose (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Asturcom Telecomunicaciones*, C-40/08, EU:C:2009:615, 39 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

37 Turint tai omenyje, prireikus reikia atsižvelgti į atitinkamos valstybės narės teismų sistemą pagrindžiančius principus, pavyzdžiui, teisės į gynybą apsaugos, teisinio saugumo ir sklandžios proceso eigos principus (žr., be kita ko, Sprendimo *Fallimento Olimpiclub*, C-2/08, EU:C:2009:506, 27 punktą ir Sprendimo *Agrokonsulting-04*, C-93/12, EU:C:2013:432, 48 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

38 Kaip matyti iš šio sprendimo 28 punkto, Teisingumo Teismas daugelį kartų priminė *res judicata* galios principo svarbą (šiuo klausimu taip pat žr. Sprendimo *Köbler*, C-224/01, EU:C:2003:513, 38 punktą). Pavyzdžiui, buvo nuspręsta, kad pagal Sąjungos teisę nereikalaujama, jog, siekdama atsižvelgti į bylai svarbios Sąjungos teisės nuostatos išaiškinimą, kurį Teisingumo Teismas pateikė po to, kai buvo priimtas *res judicata* galią įgijęs teisminės institucijos sprendimas, ši institucija turėtų peržiūrėti tą sprendimą (Sprendimo *Impresa Pizzarotti*, C-213/13, EU:C:2014:2067, 60 punktas).

39 Nagrinėjamu atveju nė viena konkrečia pagrindinės bylos aplinkybe, kuri matyti iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos, negalima pateisinti kitokio požiūrio nei tas, kurio Teisingumo Teismas laikėsi šio sprendimo 28 ir 29 punktuose primintoje praktikoje, pagal kurią Sąjungos teisė nenustato nacionaliniam teismui pareigos netaikyti vidaus proceso taisyklių, pagal kurias teismo sprendimas įgyja *res judicata* galią, net jeigu tai leistų ištaisyti su šia teise nesuderinamą nacionalinę situaciją.

40 Šiomis aplinkybėmis, kadangi įsiteisėjęs teismo sprendimas, įpareigojantis D. C. Tāršia sumokėti mokesť, kuris vėliau iš esmės buvo pripažintas nesuderinamu su Sąjungos teise, buvo priimtas nacionalinio teismo, kuris yra galutinė instancija, reikia priminti, kad pagal nusistovėjusią teismo praktiką visų pirma dėl to, jog tokiu sprendimu padarytas iš Sąjungos teisės kylančių teisių pažeidimas paprastai nebegali būti ištaisytas, iš privačių asmenų negali būti atimta galimybė patraukti valstybę atsakomybėn siekiant, pasinaudojus tokia priemone, teisiškai apginti savo teises (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Köbler*, C-224/01, EU:C:2003:513, 34 punktą ir Sprendimo *Traghetti del Mediterraneo*, C-173/03, EU:C:2006:391, 31 punktą).

41 Atsižvelgiant į visus pirma išdėstytus argumentus, į klausimą reikia atsakyti taip, kad Sąjungos teisė ir pirmiausia lygiavertiškumo ir veiksmingumo principai turi būti aiškinami taip, jog tokiomis kaip pagrindinės bylos aplinkybėmis pagal juos nedraudžiama, kad nacionalinis teismas neturėtų galimybės atnaujinti proceso dėl civilinėje byloje priimto ir įsiteisėjusio teismo sprendimo, jeigu paaiškėja, jog šis sprendimas nesuderinamas su jam įsiteisėjus Teisingumo Teismo pateiktu Sąjungos teisės išaiškinimu, nors tokia galimybė egzistuoja dėl nesuderinamų su Sąjungos teise įsiteisėjusių teismo sprendimų, priimtų administracinėse bylose.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 42 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiai teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

Sąjungos teisė ir pirmiausia lygiavertiškumo ir veiksmingumo principai turi būti aiškinami taip, jog tokiomis kaip pagrindinės bylos aplinkybėmis pagal juos nedraudžiama, kad nacionalinis teismas neturėtų galimybės atnaujinti proceso dėl civilinėje byloje priimto ir įsiteisėjusio teismo sprendimo, jeigu paaiškėja, jog šis sprendimas nesuderinamas su jam įsiteisėjus Europos Sąjungos Teisingumo Teismo pateiktu Sąjungos teisės išaiškinimu, nors tokia galimybė egzistuoja dėl nesuderinamų su Sąjungos teise įsiteisėjusių teismo sprendimų, priimtų administracinėse bylose.

Parašai.